[TURKMEN TEXT — TEXTE TURKMÈNE]

ХЫТАЙ ХАЛК РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ХӨКУМТРИ БИЛЕН ТУРКМЕНИСТАНЫН ХӨКУМЕТИНИН АРАСЫНДА МАЯ ГОЮМЛАРЫНЫ ХӨВЕСЛЕНДИРМЕК ВЕ ӨЗАРА ГОРАМАК ХАКЫНДА ЫЛАЛАШЫК

Мундан бейләк Ылалашян Тараплар дийлип атландырылян Хытай Халк Республикасының Хөкүмети ве Түркменистаның Хөкүмети,

Ылалашян Тарапларың бириниң инвесторларының бейлеки Ылалашян Тарапың территориясында мая гоюмларыны хөвеслендирмек, горамак хем-де шолар үчин аматлы шертлер дөретмек исләп,

гарашсызлыга, деңлиге, бирек-биреге сарпа гоймак ве өзара пейдалылык йөрелгелерине эсасланып,

ики дөвлетиң арасында ыкдысады хызматдашлыгы өсдүрмек максады билен,

шу ашакдакылар барада ылалашдылар:

1-нжи мадда

Шу Ылалашыгың максатлары үчин:

1) "мая гоюмлары" термини мая гоюмларыны кабул эден Ылалашян Тарапың канунларына лайыклыкда онуң территориясында гойлан гыммат-лыкларың әхли гөрнүшлерини аңладяр, олара гутарныклы болмаса-да, шу ашакдакылар гирйәр:

а) гозгалян ве гозгалмаян эмләк (җайлар, десгалар, энҗамлар ве бейлеки мадды гымматлыклар) ве шолар билен багланышыклы эмләк хукугы;

б) акциялар, облигациялар, бейлеки гымматлы кагызлар я-да кәрханалара гатнашмагың формалары;

в) пул талаплары ве бахасы болан шертнамалайын борчнамаларың ерине етирилмегини талап этмек хукуклары;

г) авторлык хукуклары, сенагат эечилигине болан хукуклар (патентлер, сенагат проектлери ве нусгалары, сөвда белгилери, фирма атлары, гелип чыкышының гөркезиҗилери ялылар), "ноу-хау" хем-де бейлекилер;

д) хожалык иши үчин канун я-да шертнама боюнча алнан хукуклар, тебигы ресурслары гөзлемек, чыкармак я-да уланмак хем муңа гирйәр;

е) төлегли хызматлар;

2) "инвестор" термини Ылалашян Тарапларың хер бири барасында физики ве юридик тараплар шол Ылалашян Тарапың канунларына лайыклыкда бейлеки Ылалашян Тарапың территориясында мая гоюмларыны амала ашырмага хукугы болан шертлеринде шол Ылалашян Тарапың гражданы болуп дурян физики тараплары я болмаса шол Ылалашян Тарапың территориясында уланылян канунлара лайыклыкда дөредилен юридик тараплары аңладяр;

3) "гирдежилер" термини мая гоюмлары нетижесинде алнан серишделери аңладяр, хусусан-да пейда, двидендлер, процентлер ве лиценизия боюнча хаклар хем оңа гирйәр;

4) "территория" термини Ылалашян Тарапларың хер бириниң территориясыны, шейле хем дегишли Ылалашян Тарапларың кенар якасында болан, шейле этрапларың тебигы ресурсларыны гөзлемек, алмак, уланмак ве горап сакламак максады билен халкара хукугына лайыклыкда шол Ылалашян Тарапың шол ерде өзыгтыярлы хукугыны я-да юрисдикцияны амала ашырян дениз этрапларыны аладяр.

2-нжи мадда

1. Ылалашян Тарапларың хер бири бейлеки Ылалашян Тарапың инвесторларының мая гоюмларыны амала ашырмагыны хөвеслендирер ве шейле мая гоюмларыны өз канунларына лайыклыкда өз территориясына гойберер.

2. Ылалашян Тарапларың хер бири өз канунларына лайыклыкда бейлеки Ылалашян Тарапың гражданларының мая гоюмлары мынасыбетли онуң территориясында амала ашырылян ишлер үчин визалары хем-де рутсатлары алмакларына ярдам эдер.

3-нҗи мадда

1. Ылалашян Тарапларың хер бири өз территориясында бейлеки Ылалашян Тарапың инвесторларының мая гоюмлары хем-де шейле мая гоюмлары билен багланышыклы иш барасында дең хукуклы дүзгүни ве горагы үпҗүн этмәге борчланярлар.

2. Шу мадданың 1-нҗи пунктунда ятланыш гечилен дүзгүниң аматлылыгы ислендик үчүнҗи дөвлетиң инвесторларының мая гоюмлары ве шейле мая гоюмлары билен багланышыклы иш барасында дөредилйән дүзгүнден пес болмаз.

3. Шу мадданың 1-нҗи ве 2-нҗи пунктларының дүзгүнлери Ылалашян Тарапларың ислендик үчүнҗи дөвлетиң инвесторларына я-да оларың мая гоюмларына шу ашакдакылар эсасында дөредйән я-да геләҗекде дөретҗек еңилликлерине ве артыкмачлыкларына дегишли дәлдир;

онуң эркин сөвда зонасына, гүмрүкхана я-да ыкдысады союза, өзара ыкдысады көмек бериш гурамасына гатнашмагы, шейле хем Ылалашян Тарапларың шол гөркезилен гурамалара гатнашыҗылара берйән еңилликлери ве артыкмачлыклары ялы еңилликлери хем-де артыкмачлыклары гөз өңүнде тутян ве шу Ылалашыга гол чекилен сенә ченли гүйҗе гирен халкара ылалашыклары эсасында;

салгыт салмак меселелери боюнча халкара ылалашыклары я-да бейлеки ылалашыклар эсасында;

серхетяка сөвдасына дегишли меселелер боюнча ылалашыклар эсасында.

4-нҗи мадда

1. Ылалашян Тарапларың бириниң инвесторларының бейлеки Ылалашян Тарапың территориясында амала ашырян мая гоюмлары миллилешдирилип, зор билен алныш я-да миллилешдирилип я-да зор билен алынян нетиҗә (мундан бейләк "экспроприация" дийлип атландырыляр) дең болан гайры чәрелере сезевар эдилип билинмез, шейле чәрелер җемгыетчилик бәхбитлери үчин канунларда белленилен тертип берҗай эдилмек билен, кем-

сидижи болмадык эсасда гөрүлйән хем-де өвезини долуш төлеглери төленилйән халатлар муңа гирмейр.

2. Шу мадданың 1-нжи пунктунда гөз өңүнде тутулан өвезини долуш төлеглери инвестициялар реквизирленилйән пурсатында оларың хакыкы бахасының эсасында хасапланылар хем-де эсассыз бөкденчлик болмаздан төленмелидир, конвертирленилмелидир ве Ылалашян Тарапларың бириниң территориясындан бейлеки Ылалашян Тарапың территориясына эркин гечирилмелидир.

3. Эгер Ылалашян Тарапларың бириниң инвесторларының мая гоюмларына бейлеки Ылалашян Тарапың территориясында урушлар, адатдан дашары ягдайлар, граждан бидүзгүнчиликлери я-да гайры шонуң ялы ягдайлар нетижесинде зыян етирилсе, онда өз территориясында мая гоюмлары амала ашырылан Ылалашян Тарап йитгиниң өвезини долмак барадакы чәрелери я-да бейлеки дегишли чәрелери гөрйән махалы шол инвесторлара ислендик үчүнжи дөвлетиң инвесторлары үчин дөредилйән дүзгүнден аматлылыгы пес болмадык дүзгүни дөредер.

5-нжи мадда

Ылалашян Тарапларың хер бири өз канунларына лайыклыкда бейлеки Ылалашян Тарапың инвесторларына олар эхли салгыт борчнамаларыны ерине етиренинден соң шолар гечирилйән сенесине ченли херекет эдйән ресми алыш-чалыш курсуны хасаба алыш, мая гоюмлары мынасыбетли, гутарныклы болмаса-да, шу ашакдакылар билен биликде пул серишделерини хем-де гирдежилери эркин гечирмеклерини кепиллендирйәр:

а) шу Ылалашыгың 1-нжи маддасының 3-нжи пунктунда гирдежилер хөкмүнде кесгитленилен серишделер;

б) чекилен зыяның ве йитгилериң шу Ылалашыгың 4-нжи маддасына лайыклыкда өвезини долмалар;

в) мая гоюмларының долулыгына я-да кем-кәслейин ёк эдилмегинден алнан пул серишделери;

г) маяа гоюмлары билен багланышыклы кредит ылалашыкларына лайыклыкда амала ашырылян төлеглер;

д) техники көмек, техники хызмат ве доландырыш тежрибеси үчин төлеглер;

е) маяа гоюмлары билен багланышыклы ерине етирилен, шол Ылалашян Тарапың территориясында амала ашырылан иш ве хызматлар үчин бейлеки Ылалашян Тарапың гражданларының алян иш хакы ве бейлеки хаклары.

6-нжы мадда

Шу Ылалашык Ылалашян Тарапларың арасында дипломатик гатнашыклар ёла гойлан пурсатындан башлап, Ылалашян Тарапың бириниң территориясында онуң кануңларына хем-де кадаларына лайыклыкда Ылалашян Тарапың бейлекисиниң инвесторлары тарапындан амала ашырылан маяа гоюмларының үчдантутма әхлиси бабатда уланылар.

7-нжи мадда

1. Ылалашян Тараплар хошниетли эрк боюнча ве хызматдашлык рухунда өзара маяа гоюмларына дегишли ислендик меселәни чалт хем-де адалатлы чөзмеги газанмага чалышмалыдырлар.

2. Шу Ылалашыгың маддаларына дүшүндириш бермек я-да олары уланмак барасында Ылалашян Тарапларың арасындакы жеделлер мүмкин болдугыча дипломатик каналлар боюнча чөзүлер.

3. Эгер жедел Ылалашян Тарапларың бириниң жедели гозган сенесинден башлап, алты айың довамында шунуң ялы усулда чөзүлип билинмесе, онда шол жедел Ылалашян Тарапларың ислендик бириниң хайышы боюнча "ad hoc" арбитраж судуна берлер.

4. Арбитраж суды үч саны арбитрден дуряр ве шунуң ялы усулда дөредилйәр: Ылалашян Тарапың бириниң Ылалашян бейлеки Тарапдан жедели арбитраж судуна бермек барадакы язмача хабарыны алан сенесинден башлап, ики айың довамында Ылалашян Тарапларың хер бири бир арбитри

беллейәр. Шу ики арбитр икинҗи арбитриң белленилен гүнүнден башлап, ики айың довамында үчүнҗи арбитри - Ылалашян Тарапларың икиси билен хем дипломатик гатнашыкда болан үчүнҗи дөвлетиң гражданыны сайлар, ол болса Ылалашян Тарапларың разычылыгы билен арбитраж судуның башлыгы везипесине белленилйәр.

5. Эгер җеделиң арбитраж судуна берилмеги хакындакы язмача хабарың алнан сенесинден башлап, дөрт айың довамында арбитраж суды дөредилмесе, онда Ылалашян Тарапларың ислендик бириси, башгача шертлешик ёк махалында, зерурлайын беллемеги гечирмеги Халкара Судуның Башлыгына теклип эдип билер. Эгер Башлык Ылалашян Тарапларың бириниң гражданы болса я-да башга себәп билен шол везипәни ерине етирип билмесе, онда зерурлайын беллемеги гечирмек Халкара Судуның Ылалашян Тарапларың хич бириниң хем гражданы болмадык, яшы боюнча улы бейлеки агзасына теклип эдилип билнер.

6. Процедура кадаларыны арбитраж судуның өзи беллейәр. Суд шу Ылалашыгың дүзгүнлерине ве халкара хукугының умумылыкда ыкрар эдилен йөрелгелерине лайыклыкда карар кабул эдйәр.

7. Арбитраж суды сеслериң көплүги билен карар кабул эдйәр, бу карар гутарныклыдыр ве Ылалашян Тарапларың икиси үчин хөкманы болан гүйҗе эедир. Ылалашян Тарапларың бириниң хайыш этмеги боюнча арбитраж суды өз чыкаран карарының делиллерини дүшүндирмелидир.

8. Ылалашян Тарапларың хер бири өз беллән арбитриниң иши ве онуң арбитраж судундакы векилчилиги билен багланышыклы чыкдаҗылары чекер. Башлыгың иши билен багланышыклы чыкдаҗылары ве гайры чыкдаҗылары Ылалашян Тараплар, арбитраж суды тарапындан башгача гөз өңүнде тутулмадык болса, дең пайларда чекерлер.

8-нҗи мадда

Эгер Ылалашян Тараплар дөвлетлер билен бейлеки дөвлетлериң гражданларының арасындакы инвестицион җеделлери дүзгүнлешдирмек барада 1965-нҗи йылың 18-нҗи мартында Вашингтонда гол чекилен Конвенцияның агзалары болса, онда олар тарапындан дегишли җеделлери

чөзмэге инвестицион жеделлери дүзгүнлешдирмек барадакы халкара меркезини чекмек хакында гошмача ылалашык баглашылып билнер.

9-нжы мадда

Эгер Ылалашян Тарапларың бири өз канунларына я-да Ылалашян Тарапларың икисиниң хем гатнашян халкара ылалашыгына лайыклыкда Ылалашян Тарапың бейлекисиниң инвесторларының мая гоюмларына я-да шейле мая гоюмлары билен багланышыклы иши шу Ылалашык аркалы дөредилен дүзгүне гараныңда хас аматлы дүзгүн дөредйэн болса, онда хас аматлы дүзгүн уланылар.

10-нжы мадда

1. Ылалашян Тарапларың икисиниң векиллери зерурлыгың йүзе чыкышына гөрэ, шу ашакдакы максатлар билен дуршушыклар гечирерлер:

а) шу Ылалашыгы уланмага дегишли меселелери өвренмек максады билен;

б) мая гоюмларының хукук меселелери боюнча ве олары амала ашырмагың мүмкинчилиги хакындакы маглуматлары алышмак максады билен;

в) мая гоюмлары билен багланышыклы йүзе чыкян жеделлери чөзмек максады билен;

г) мая гоюмлары билен багланышыклы бейлеки меселелери өвренмек максады билен;

д) шу Ылалашыга мүмкин болан үйтгетмелери ве гошмачалары гиризмек хакындакы теклиплере гарамак максады билен.

2. Эгер Ылалашян Тарапларың хайсы хем болса бири шу мадданың 1-нжи пунктунда гөз өңүнде тутулан меселелериң бири боюнча консультациялар гечирмеги теклип этсе, онда бейлеки Ылалашян Тарап хаял этмэн жогап берйэр хем-де консультациялар нобатма-нобат Пекинде ве Ашгабатда гечирилер.

11-нжи мадда

1. Шу Ылалашык Ылалашян Тарапларың бирек-биреге өз дегишли конституцион процедураларыны ерине етирендиклери барада язмача хабар берен сенесинден башлап, отуз гүнүң гечмеги билен гүйже гирйәр хем-де он бәш йылың довамында херекет эдер.

2. Эгер Ылалашян Тарапларың хич бири хем шу мадданың 1-нжи пунктунда белленилен мөхлетиң тамамланмагының иң болманда бир йыл өңүнден Ылалашыгы бес этмек хакында бейлеки Ылалашян Тарапа язмача хабар бермесе, онда шу Ылдалашык гүйжүнде галар.

3. Илкибашдакы он бәш йыллык мөхлет гечендең соң Ылалашян Тарапларың хер бири өз мейли барада бейлеки Ылалашян Тарапа язмача хабар бермек билен, шу Ылалашыгың гүйжүни ислендик вагт бес эдип билер. Шунуң ялы хабар бериш бейлеки Ылалашян Тарапың оны алан сенесинден башлап, 12 айдан соң гүйже гирйәр.

4. Шу Ылалашыгың гүйжүниң бес эдилен сенесине ченли амала ашырылан мая гоюмлары барасында 1-10-нжы маддаларың дүзгүнлери шу Ылалашыгың гүйжүниң бес эдилен сенесинден башлап хасапланылян соңракы он бәш йылың довамында гүйжүнде галар.

Пекин шәхеринде 1992-нжи йылың 21 ноябрында хер бири хытай, түркмен ве рус диллеринде ики нусгада амал эдилди, өзи-де ики текстиң хем дең гүйжи бардыр.

Хытай Халк Республикасынын Хөкуметинин адындан:	Туркменистанын Хөкуметинин адындан: